

Nr 307.

Av herr **Holmbäck m. fl.**, *i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag rörande pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare, m. m.*

I Kungl. Maj:ts proposition till riskdagen med förslag rörande pensionering genom statens pensionsanstalt av vissa icke-statliga befattningshavare m. m. beröres bl. a. frågan, huruvida Centralförbundet för nykterhetsundervisning (CFN) må kunna vinna anslutning till SPA för sina befattningshavare. I sitt betänkande har 1944 års pensionsutredning anfört, att CFN »i viss mån kan sägas representera staten och det allmänna inom nykterhetsrörelsen». Utredningen har dock icke ansett sig kunna förorda medgivande att ansluta förbundet till SPA då CFN i första hand synes böra betraktas som »en topporganisation för de olika föreningarna inom nykterhetsrörelsen». I särskilt yttrande har ledamoten av pensionsutredningen statskommissarien Björn anmält en från kommittémajoriteten avvikande mening, i det han anser, att CFN och några andra jämförbara institutioner icke böra uteslutas från möjlighet till delaktighet i pensioneringen.

Av de remissyttrandena, som avgivits av skolöverstyrelsen och CFN (prop. s. 52) framgår, att förbundet bedriver en sådan verksamhet och i förhållande till staten och det allmänna intager en sådan ställning, att det otvivelaktigt står i god överensstämmelse med de principer, som av pensionsutredningen uppdragits för anslutning till SPA, att förbundet kan vinna anslutning till pensionsanstalten. Departementschefen har också intagit en principiellt välvillig hållning, i det han i propositionen anfört (s. 112), att han anser att i fråga om vissa organisationer, bland vilka CFN nämnes, »med hänsyn till vad i remissyttrandena och i det av ledamoten i pensionsutredningen Björn avgivna särskilda yttrandet anförts övervägande skäl tala för att dessa organisationer beredas möjlighet att vinna anslutning till SPA för sina befattningshavare». Departementschefen förklarar sig emellertid icke vara beredd att utan närmare utredning framlägga förslag i ämnet.

Vi taga med tillfredsställelse fasta på detta principiella uttalande i fråga om CFN från departementschefens sida. CFN är i realiteten det allmännas organ för att tillgodose nödvändiga behov i fråga om nykterhetsundervisningen i skolorna och vid militärförbanden samt i fråga om den allmänna folkupplysningen för nykterhetens främjande. Det rör sig här om en funktion, som är oundgänglig i det svenska samhället. CFN har visserligen grundats av nykterhetsorganisationerna men har alltmer kommit att bli ett det allmännas organ. Det har ofta framhållits, att om icke den ifrågavarande institutionen funnes, staten skulle vara nödsakad att på annan väg sörja för

motsvarande verksamhet. Förbundets karaktär av ett organ, som representerar det allmänna, framhäves bl. a. därav att staten har ett betydande inflytande över förbundets administration och en ingående kontroll över verksamheten liksom att verksamheten väsentligen bedrivs med bidrag från staten. Såsom framgår av förbundets i propositionen återgivna remissyttrande erläggas de olika nykterhetsorganisationerna en årlig avgift, varav det sammanlagda beloppet för närvarande uppgår till ungefär 4 000 kronor. Statens bidrag till de olika verksamhetsgrenarna utgör för innevarande budgetår tillhoppa 219 000 kronor.

Pensionsutredningens beskrivning av CFN såsom i första hand »en topporganisation för de olika föreningarna inom nykterhetsrörelsen» ger sålunda icke en riktig bild av CFN:s ställning. Förbundet är visserligen till en del ett nykterhetsrörelsens specialorgan för nykterhetsundervisningen men bör, såsom framgår av det föregående, karakteriseras såsom till huvudsaklig del det allmännas organ för denna verksamhet. Det organisatoriska sambandet mellan CFN och nykterhetsorganisationerna inskränker sig till området för den rena nykterhetsundervisningen. CFN utövar icke något inflytande över nykterhetsorganisationerna och beslutar icke i deras gemensamma angelägenheter t. ex. rörande nykterhetspolitiska frågor. Detta tillkommer de egentliga samarbetsorgan, som nykterhetsrörelsen äger, nämligen Sveriges nykterhetssällskaps representantförsamling och Sveriges nykterhetsvänners landsförbund.

I fråga om de flesta av förbundets befattningshavare är pensionsfrågan praktiskt taget olöst. Direktören har genom försäkring i enskild försäkringsanstalt tillförsäkrats pension, ehuru till avsevärt lägre belopp än som motsvarar pensionsförmånerna i jämförbar löneställning i statlig tjänst. Enligt det med denne befattningshavare 1941 ingångna anställningsavtalet skall dock pensionsfrågan upptagas till omprövning, därest penningvärdet undergår en mera avsevärd försämring. Med hänsyn härtill måste denna pension snarast omregleras.

Av övriga anställda ha tre kvinnliga befattningshavare tecknat pensionsförsäkring i SPP. Försäkringen avser enbart tjänstepension, och pensionsbeloppen äro resp. 1 200, 900 och 900 kr. per år. I fråga om två av nämnda tre befattningshavare bidrog CFN enligt överenskommelse till kostnaderna de tre första åren, men därefter ha de anställda själva måst stå för kostnaderna. Den tredje befattningshavaren har själv måst svara för hela kostnaden. Frågan är sålunda för dessa tre anställda praktiskt taget olöst.

För övriga befattningshavare är pensionsfrågan helt olöst.

CFN har under sista tiden haft stora svårigheter att rekrytera behöflig och tillräckligt kvalificerad personal. Härvidlag har pensionsfrågan visat sig vara ett svårt hinder. För en institution med de betydelsefulla och krävande uppgifter, som CFN har, är det av utomordentlig vikt att få lämpliga och kvalifi-

cerade medarbetare, som därtill genom att stanna i arbetet under längre tid förskaffa sig ingående erfarenheter. Förbundet bedömer möjligheterna härtill med pessimism, om icke pensionsfrågan med det snaraste löses. Vi anse oss därför böra föreslå, att detta sker redan genom beslut vid innevarande års riksdag. Enligt vår uppfattning behövas nämligen icke några ytterligare upplysningar för att statsmakterna skola kunna fatta ståndpunkt till frågan.

Befattningshavare vid CFN böra givetvis hänföras till grupp B. Med nuvarande personalsammansättning skulle pensioneringen genom pensionsanstalten gälla 8 befattningshavare: 1 direktör, 1 assistent, 1 kurssekreterare samt 5 befattningshavare inom kategorien kontorspersonal. Pensionsåldern torde i fråga om direktören, assistenten och kurssekreteraren böra sättas vid 65, i fråga om kassörskan till 60 eventuellt 63 år och i fråga om övrig kontorspersonal (4 befattningshavare) till 60 år. Ingen befattning, tillhörande grupp B, blir förenad med pensionsrätt förrän den registrerats av statens pensionsanstalt, och den pensionsklass, till vilken befattningen skall vara hänförd, skall bestämmas av anstalten.

Om riksdagen likväl icke skulle anse sig kunna direkt bestämma, att befattningar vid CFN skola kunna bli förenade med pensionsrätt på angivet sätt, få vi föreslå att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om proposition i ärendet redan till 1950 års riksdag.

På grund av vad nu anförts hemställa vi alltså i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 200,

att riksdagen ville besluta, att jämväl Centralförbundet för nykterhetsundervisning måtte beviljas möjlighet att vinna anslutning till statens pensionsanstalt för sina befattningshavare eller, om detta yrkande icke bifalles,

att riksdagen ville hos Kungl. Maj:t hemställa om proposition till 1950 års riksdag, så att dylik anslutning möjliggöres.

Stockholm den 3 maj 1949.

Å. Holmbäck.

Jones Erik Andersson.

John Björck.

Bengt Elmgren.

Erik Englund.

T. J. Näslund.